



00
Kr

2947
Am



4

D. O. M. A.
DISPUTATIO MEDICA
DE
SCORBUTO,

Q V A M
CONSENSV AMPLISSIMAE FACUL-
TATIS MEDICAE
PRAESIDE

*Viro Clarissimo, Excellentissimo atque
Experientissimo*

DN. HERMANNO CONRINGIO
Philosoph. ac Med. Doctore, hujusque in inclyta
Iulia Professore Publ. celeberrimo, & p. t. Faculta-
tis Med. Decano spectatissimo, Domino Praeceptore
ac Promotore suo ætatem honorando

PRO SYMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBVS
AC PRIVILEGIIS DOCTORIBVS

impetrandis

Publico examini subicit

LEONHARDVS *Krüger* LUNEBURGENSIS
Medicinæ in Patria Practicus.

Ad d. 10. Novembr. 1638.

•• (o) ••

HELMESTADI,
Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typ.

CID ID C LXXI.



DISPUTATIO MEDICA

SCORBULLI

Q. N. A. M.
CORPUS HUMANUM
MEDICINA
PRAESIDI

THEOPHILUS

DI. HELLMANNI CONRINGIO

Philosoph. ac Med. Doctor, jurisprae in iurisprae
facultate publico celebratum, & p. r. r. r.

publico, doctoris honoris, & in iurisprae
de promotione & in honore

PRO SYLVIA IN ARTE MEDICAE
NO. PRAESIDI DOCTOR

Publico examini

LEONHARDVS RINGELINVS
Medicus in P. r. r.

Publico examini

HELMANNI

Typis Helmanni & Meißneri, Acad. p. r. r.

MDCCCLXXXI





Nter morbos illos, quibus cum Germaniæ imprimis inferioris incolæ miserandum in modum hodiè conflictantur, scorbutum esse frequentissimum, nemo est, quin probè norit. Tàm enim passim nunc ille apud eosdem grassatur, ut non multi reperiantur ab labe illius prorsus immunes. Quamobrem medicinam apud hos homines facturum oportebit, sedulò in illius morbi inquirere naturam, ut illâ cognitâ medicamenta sciat idonea in ægrotantium salutem applicare. Estq; hoc illud, quod me considerantem movit, Scorbuti historiam breviter depingere placidæque subjicere *ἠζήματα*.

THESIS PRIMA.

VOCABULVM Scorbutus notum satis est, originemque debet voci accolis maris versus septentrionem communi Schörbeck / quâ oris & gingivarum vitium, vel Scharabuck / qua cruciatus ventris, malum scorbuticum frequen-



quenter comitantes, indigitantur. Græcè *σπυακίακη* & *σπελοτύρβη* à morbis & symptomatibus, qui maximè os & crura in hoc morbo affligunt, non inconcinnè dicitur. Nonnulli alia ei indiderunt nomina.

II. Novus planè & veteribus incognitus morbus non est, uti nonnulli volunt; etsi olim non sit eodem nomine ab ijs descriptus. Marcello dicitur Oscedo, Plinius sub stomacaces & scelotyrbes nomine eum delineavit. Hippocratem sub magnis lienibus & volvulo sanguineo illum depinxisse statuit cum alijs Medicis doctissimis Sennertus.

III. Etsi autem alibi rarior alibi frequentior sit, est tamen omnino Endemius & vernaculus accolis regionum septentrionalium, adjacentium mari Baltico & Oceano Germanico, Norvvegiis, Danis, Suecis, Belgis iisque finitimis. Illius etiam seminaria non in Saxoniam solum & Pomeraniam, verum etiam in alias regiones longè latèq; sparsa sunt, adeò ut in urbe Norimberga non desint exempla tumulatorum, quos scorbutica lues confecerit. Quid? quod, Clariss. Dominus Præses, nullam esse terram credat, quæ non suum aliquem Scorbuticum habeat *Disp. de Scorbut. th. 51.* Imò & Epidemium fuisse scorbutum aliquando, hoc est, plurimos in eadem regione simul invalisse, observatum est.

IV. Definiri potest, quod ut prava quædam viscerum aliarumque partium humani corporis primæ regionis, eorumque vel omnium, vel nonnullorum dispositio à colluvie vitiosorum humorum imprimis serosorum & falsorum inque ijs & vicinis locis collectorum, ortum trahens, variis morbis & symptomatibus totum corpus, præcipuè verò gingivas erosione

rosione sanguinolentā, os graveolentiā, crura & brachia præter debilitatem maculis & ulcusculis varijs infestans, & per contagium se propagare potens.

V. Dispositio illa viscerum prava, quæ vicem generis obtinet symptomatibus se suis manifestò prodit. Ad hoc eam ex vitiosâ licet deprehendere cõtionem. Vnde scorbutici cachectici sunt, quia nullius frugis nutrimentum corpori suppeditatur, falsusque humor, qui in scorbutico malo generando utramque paginam facit, cumulat.

VI. Subiectum huic morbo assignare haut facile est. De eo nonnulli curiosius quàm par est, disquirunt, animadvertentes, nullam ferè in toto corpore esse partem quæ hujus mali causam continere nequeat. Equidem hîc distinguo inter subiectum primarium & secundarium.

VII. Primarium statuo partem illam, in qua colluvies succorum serosorum stabulans, eam quæ huic malo est generando dispositionem sortitur. Est illa frequentissimè mesenterium, & venæ portæ rami, frequenter lien & epar, nec non pancreas, cavitasque omenti marsupium dicta. Quorum quod præcipuè affectum est, ob vicinitatem facili negotio in consensum trahere alia membra potest.

VIII. Secundarium est totum venosum carnosumque genus, eò quod in universam corporis œconomiam hic humor, maximè verò si superiora petat, ad os & brachia, si ad inferiora descendat, ad crura diffunditur. Temporis enim diuturnitate incrementa sumens in illum tandem augetur modum, ut prædictis in locis se contineri non patiat, interdum ad hepar delatus, ejus operationes vitiat, sanguinemque

μιασμα scorbutico contaminat. Qui hoc modo ineptus factus, corpori nec apponi, nec assimilari, nec à natura illius onere gravata expelli potest, sed extra venas in habitum corporis externum magnam partem prorumpens, corporis lassitudinem inducit, dolores excitat, cutem maculis & lituris varijs pingit, & sexcenta homini creat mala.

IX. Causa continens & proxima est colluvies humorum vitiosorum, imprimis serosorum salforum pravam illam dispositionem, unde hic morbus generari possit adeptorum. Deficiente verò hac, antecedentis causæ fungitur vice.

X. Generantur humores illi quàm sapissimè vitiosa Lienis *αιματώσ*. Non enim lien habendus est inutilis visceris loco, sed suà *δυνάμει* *αιματοποίησιν* pollet, quamobrem & Aristoteli *νόσος ἢ παρ* dictus est. Et licet succos feculentiores accipiat, adeoque epar magno sublevet opere, quod defecatum splenis beneficio humorem solùm coquit; laudabilem tamen elaborat pro nutritione infimi ventris sanguinem. Hæc igitur lienis sanguificatio quando inrectæ & indecenter perficitur humores multis scatentes falsis & tartareis partibus ad epar rapiuntur, unde postea loco sanguinis utilis, excrementitius & nullius frugi confit, succorumque vitiosorum primis in viis coacervatur copia, quæ demum malum scorbuticum procreat.

XI. Contingit autem læsa lienis sanguificatio vel ipsius vitio lienis vel humoris coquendi. Verisimile enim est coctionem ventriculi *πρωματώσ* quasi perfici, quâ crassæ alimenti assumpti partes, tenuiores & subtiliores, &, ut cum chymicis loquar, volatiles reddun-

redduntur; illa si pravi ratione victus sit minus; partes crudæ legitimè sequestrari nequeunt, quæ ad lienum delatæ, nec ibi satis secernuntur, siquidem coctionis primæ vitium in secundâ non corrigitur; hinc minus ac fieri debebat humor purificatus ad epar proventus, nec ibi satis subigi potest, sed inconcoctæ ejus partes in primis viis subsistentes, indies magis magisque cumulantur, & viscera adjacentia corrumpunt; ut ita facilè reciprocam mali scorbutici generationem hinc cuivis videre sit obvium.

XII. Superfunt porro & aliæ remotiores causæ antecedentes, quæ ad tres classes non incommodè redigi possunt; ita ut sit una rei naturalis, altera sex rerum non naturalium dictarum, ultima rerum præternaturam.

XIII. Naturalem voco ipsum Temperamentum totius non benè constitutum, præcipuè verò epatis & lienis calidum & siccum, ventriculi contrâ humidum & frigidum, Quando enim epar & lien ita sunt temperie, venæ illæ quæ ex utroque ad intestina eunt, abducunt semicrudum adhuc ex ijs chylum, qui ob partes tartareas in primâ coctione non satis discretas ibi non decenter coquitur, unde vitiosi humores in primis subsistunt vijs, obstructionesque ibi largi morborum proventus generatrices, pariunt.

XIV. Res non naturales quæ ad hunc affectum corpus disponere nisi legitimè administrantur, possunt, numero sex sunt; in quarum censu primas tenet Aër, ille si sit uliginosus, crassus, frigidis vaporibus aut alijs putridis exhalationibus inquinatus, ad
scor-

ſcorbutum inducendum multum facit. Talis eſt Au-
ſtrinus corpora noſtra humectans & ad motum ſegniam
reddens, qui reſpiratione attractus, porosque noſtri
ſubiens corporis, ſanguinem & ſpiritus inficit, calo-
remque nativum obruit, & ita cruditarum generatio-
nem promovet. Talis etiam ille eſt, qui in locis uli-
ginosis, lacuſtribus, paludiosis, ſpirat, quorum accolæ
ſcorbuto frequentiffimè infeſtantur.

XV. Excitatur quoque & fovetur hic morbus
à pravis murorum exhalationibus, uti ſunt domicilio-
rum humectorum cellarum & locorum ſubterraneo-
rum, quos in civitatibus maritimis & ſeptentrionali-
bus multi de plebecula inhabitant, ut & carcerum te-
nebricoſorum & muris cinctorum. Nec mutationes
aëris, quæ Veris aut Autumni tempore accidunt, hic
ſilentij tegendæ involucro. Nam quæ Vere fit, quia
humores tempore hyberno collectos fundit & agit,
& ita in cauſa eſt, ut humores non quieſcere poſſint,
ſed modò hic modò ille præpolleat & ſeorſim exiſtat,
quo moleſtiâ homines afficiuntur, docente ſic Hippo-
crate lib. de priſc. medic. cunas huic morbo parare
diſſimile veronon eſt: quæ autem Autumno fit, cum
cœli conſtitutio indies fiat inæqualior & frigidior,
feroſo humori generando eſt aptiſſima.

XVI. Deinde alimenta ad hujus morbi produ-
ctionem plurimum poſſunt; cibus quidem, ſi non fit
boni ſucci, ſed putridus, ſale immodicè maceratus fu-
moque induratus; ut ſunt caro bubula, hircina, capri-
na, ſuilla, macerata ſale vel aceto, lardum rancidum,
panis bis coctus: furturaceus, mucidus, à frumentis ſe-
miputridis, cœloque pluviſo collectis piſtus; Piſces
lacu-

lacustres, & muri à falsâ conditi vel in aëre uliginoso exsiccati; quales sunt haleces, aselli, passeres, capirones, salpæ & id genus alij: Aves in aquis stagnantibus degentes, ova item in sartagine fricta, brassica capitata ex acida muria comesta, lentesc, fabæ, cæpe, caseus antiquus, & omnia, quæ humorem serosum ac falsum generare apta nata sunt; quales cibi hominibus in regionibus maritimis & septentrionalibus sunt familiarissimi.

XVII. Potus ad hoc disponens malum est vinum crassum, aridum, non probè defecatum, aquæ corruptæ & verminosæ, subsalsæ, quocunque modo intra corpus sumptæ, cerevisia ex aquis modò indigittatis cocta, paucò lupulo condita fermentatione non bene à partibus excrementitijs ad fundum vasis illis præcipitatis, purificata.

XIIX. Tertio loco in rerum non naturalium tribu locantur Somnus & Vigilæ: Ille quidem si sit immoderatus, crudos in corpore nostro humores cumulat; hæ autem si modum excedant humidum radicale depauperant, cruditates gignunt, spiritusque coctionis instrumenta dissipant.

XIX. Quartò. Otium & vitæ genus deses atque iners calorem nativum imminuit, imminutus calor coctionem alimentorum & debitam ab iis excrementorum sequestrationem non rectè administrat & perficit. Vnde foeminæ magis huic morbo obnixæ sunt, quàm viri, & inter hos ii magis; qui sedentariam vitam agunt, quàm qui opus suum faciendo plus se commovent, ut fabriagricolæ, &c. Neque tamen probandæ hîc exercitationes validæ & im-

B

modicæ,

modicæ, quæque coctione nondum absolutâ suscipiuntur. Nam & semicrudum in habitum corporis chylum rapere, & quiescentes humores vitiosos fundere possunt.

XX. Quinto loco sunt excreta & retenta, illa si inconvenienter se habeant, ad hujus morbi generationem symbolam suam conferunt, puta si menses, hæmorrhoides & aliæ consuetæ evacuationes sint suppressæ, quæ calidum nativum obruunt, & vitiosorum humorum proventum adaugent.

XXI. Denique sunt Affectus animi, ira præcipue & tristitia immodica, quæ coctiones in corpore humano turbant, calore aliò avvocato, vitiososque humores commovent, bonisque succis permiscent, atque ita faciunt, quò minus laudabile corpori nutrimentum præstetur.

XXII. Ultimam classem causarum remotarum posui rerum præter naturam; in hac collocanda veniunt, contagium & morbi alij scorbutum producentes.

XXIII. Contagium quidem hunc morbum producere posse insigni cum valetudinis jacturâ experiuntur illi, qui crebrius cum Scorbuticis conversantur. Quod si quis parentes habuerit scorbuticos, aut lacte materno scorbuticâ lue infecto enutritus fuerit, fieri vix potest quin aliquando fomitem scorbuticum sibi implantatum persentiscat.

XXIV. Morbi ad scorbuti generationem facientes sunt interdum febres; & præcipue quartana, nonnunquam tertiana diuturna, ut & icterus niger in scorbutum degenerant.

XXV. Pro-

XXV. Proximum jam est ut ad differentias hujus morbi nos convertamus. Desumi autem illæ possunt vel à forma, cujus respectu alius est vehementior, alius mitior, idque pro ratione majoris vel minoris humorum pravitatis: vel à subjecto, hoc modo alius est universalis, quando scorbuticæ luis signa in universo corpore deprehenduntur, alius particularis, cum quædam saltem corporis partes scorbutici signa ferunt: vel à causis, ita alius est hæreditarius, alius acquisitus, alius à causis internis, alius à contagio generatus, alius endemius, alius sporadicus, nonnunquam epidemius: vel à tempore, hujus ratione, alius est incipiens, confirmatus alius & quasi familiaris factus. Vel à concomitantibus morbis & symptomatibus, sic alius ijs paucis, alius ijs multis est stipatus.

XXVI. Scopulis hisce superatis in hoc alto quasi constituti ad contemplanda mali hujus scorbutici signa & diagnostica & prognostica rectâ provehimur. Illa quod attinet, distinguendum erit inter signa scorbuti incipientis, & augescentis seu ingravescentis.

XXVII. Incipientis sunt lassitudo spontanea, quæ aliàs morbos prænunciare solet juxta Hippocr. *aphor. 5. lib. 2.* Corporis gravitas, ob humores vitiosos ex internis scaturiginibus ad musculos & cutem restagnantes: pectoris angustia ob ejusdem farinae humores diaphragma comprimentes: hinc etiam difficilis respiratio, quæ sæpè non attenditur nisi à laborantibus & validius se moventibus: facies ex pallore nigricans est, ob efflorescentiam vitiosorum

rum humorum: homo in speciem fit pinguior & corpulentior, qui tamen revera à copia peccantium humorum turget. Quæ omnia suspicionem de morbo hoc præsentem augent si eam victus rationem præcessisse constet, quæ apta est huic malo avo excludendo, sique æger parentes habuerit scorbuticos, aut in tali degat regione, cui scorbutus est familiaris.

XXIX. Augmentum sumentis seu ingravescentis symptomata & morbi modò enumerati vehementius affligunt, imò plura his sese associant, adeò ut observatis ijs, delitescere amplius vix possit. Imprimis gingivarum laxitas, corruptio, graveolentia, & ad contactum ex ijs serosi sanguinis fluxus adest: caro à dentium vacillantium radicibus abscedit: maculæ variæ, non solum in cruribus summè debilitatis, sed & dorso & brachijs apparent lividæ, purpureæ, nonnunquam nigricantes, modò cum modò sine squamis, quæ aliquando in tumorem attolluntur, aliquando exulcerantur, difficulter verò cicatrice clauduntur: dolor & tormina ventris vexant, anhelitus difficultas agros erectos sæpè ita affligit, ut nisi statim decumbant, animi deliquium eos corripiat; Urina variat, frequenter tamen humorum peccantium copiam prodit, nec alvus interdum laxa interdum adstricta nimis officio rite suo fungitur.

XXIX. Atque hæc sunt, quæ nos in cognitionem hujus morbi perducere possunt, quæ tamen frequentissimè variant, ita ut hæc eodem modo vix in uno reperias, quo in altero; imo & suas vicissitudines hic morbus habet, & per intervalla nunc magis
nunc

nunc minùs affligit : ut taceam alios morbos, qui hunc comitantur innumerabiles; epilepsiam, lethargum, motus convulsivos, paralyfin spuriam, dentium dolores, icterum, cordis palpitationem, pleuritidem notham, hydropem, atrophiam, coxendicis dolores, vomitus & ructus frequentes, scabiem, febras lentas, continuas & intermittentes, vulgaribus dissimiles, &c. quos Practici Medici observarunt & memoriæ prodiderunt, qui de his videantur.

XXX. Excipiunt nos prognostica. Scorbutus chronicus morbus est, celeri motu & præcipiti periculo homines non statim interimens, aut in vitæ discrimen adducens; sed multùm diuque eos fatigare solitus. Humores enim serosi & melancholici ubi se penitiùs insinuarint corpori, contumaces ac diuturnos morbos procreant.

XXXI. In principio facilis est curationis, medicamentisque dextrè adhibitis non difficulter cedit: quando scilicet dispositio scorbutica visceribus non admodum est impressa, sed maximam partem in humoribus viget.

XXXII. Ubi altiores egit radices, multâ curatione indiget, vixque medicâ manu radicitus se extirpari patitur; sed vel singulis annis vel temporum mutationibus recurrit.

XXXIII. Vt plurimum in alios morbos degenerat, pro ratione motus humorum, suntque illi morbi plerumque ægris ad vitæ terminum ultimum comites.

XXXIV. Maculæ in cruribus & brachijs, imò
B 3 & alijs

& aliis corporis locis, quò lividæ magis & atræ eò pe-
iores, sique ad exulcerationem eas pervenire contin-
gat, difficulter cicatrice obducuntur: nonnunquam in
gangranam abeunt; Maculæ verò quæ subito appa-
rent, moxque disparent, nonnunquam mortem porten-
dunt instantem.

XXXV. Erosiones gingivarum nisi maturè sa-
nentur, carnem ad ossa usque absumunt, imò cum i-
pso osse abscessum communicant, *Hippocr. aphor. 44.
sect. 6.* quibus si putredo & livor oris superioris &
faucium jungantur, lethalem plerumque morbum nun-
ciant.

XXXII. Quibus tormina ventris & circa um-
bilicum contorsiones continuo adsunt, raro evadunt.
Dolorem enim acutum in ijs affligentem locis diu su-
stinere ægri non possunt, causamque illorum tormi-
num hærentem in intestinis tenuibus medicamenta
difficiliter amovere queunt, unde illis hydrops tym-
panites nonnunquam accidit, *Vid. aphor. Hippocr. 11.
sect. 4.*

XXXVII. Scorbutus sub schemate febris la-
tens, si juxta indicationes à febre simplici suppeditatas
solum curetur, exacerbatur.

XXXIIX. Lienosis atque ita etiam scorbuticis
superveniens dysenteria diuturna, aut hæmorrhoidum
apertio, confert, *Hippocr. aphor. 48. sect. 6. & aphor. 11.
ejusd. sect.*

XXXIX. Detecta hoc modo & ex causis & si-
gnis nota lues scorbutica qua ratione si non planè
profligari, domari tamen possit jam docendum;
quod faciemus visis antè indicationibus, quibus o-
mnis

mnis methodica curatio absolvitur, juxta *Galen. lib. 11. m. m. cap. 13.*

XL. Sunt illa tres. Curatoria, Præservatoria & Vitalis. Curatoria præsentis morbi & causæ continentis eradicationem imperat. Præservatoria antecedentium causarum remotionem monet. Vitalis robori facultatis studendum viresque in statu salubri conservandas esse docet.

XLI. Quod si, uti sæpè fit, symptoma aliquod vehementius superveniat, non erit integrum hac via ingredi, sed ex accidenti curandi ratio immutanda erit, docente sic *Galen. lib. 12. m. m. cap. 1.* Ideò si in hoc affectu, syncope, epilepsia, hæmorrhagia immodica narium, aut aliud quoddam grave symptoma vitæ ipsi perniciem subitanam minuetur, illi statim occurrendum.

XLII. Hisce scopis satisfacturi ad triplex Medicorum progrediemur, quasi armarium, Diæteticum, Chirurgicum & Pharmaceuticum, inde contra hunc morbum quasi effrenatam feram tela depromentes.

XLIII. Ac Diæteticum quod concernit, meritò illud primo ponendum loco. Vltimum enim in indicatione, primum est in curatione, & causa remota prius admolienda & removenda, ut ad propiores & ipsam immediatam pateat aditus. Diæta igitur & victus ratio commoda, ex hoc tanquam telum quoddam, quod vel solum sæpe legitimè adhibitum morbum hunc edomare potest, petenda. Ipsa siquidem experientia docuit quàm plurimos, eos qui præcipuum & ferè unicum præsidium hinc in tenui & bono

bono victu colloearunt, melius habuisse, imò scorbutum incipientem soli mutationi aëris cessisse.

XLIV. Et quantum momenti situm sit in diæta ex eo colligi potest, quòd Galenus ipse testetur, vidisse se arthritidas non paucas ita inveteratas, ut articularum ossa denudarint, attenuante victûs ratione, alias perianatas, alias mitiores redditas, *de attenuante vict. rat. cap. 1.* ut idem hîc fieri posse nulli dubitemus, juxta vulgatum illud;

Abstine, & efficies quod medicina nequit.

Sequentia igitur observanda.

XLV. Aër causæ morbificæ è diametro sit contrarius. Eligatur itaque purus, lucidus, moderatè calidus, siccus, si que talem constitutio coeli & loci neget, paretur arte accenso ligno juniperino, quercino, excitato fumo è baccis lauri, juniperi, succino, thure, benzoë, trochiscis, & candelis pro fumo & aliis. Langius commendat in paralyti scelotyrbicâ aërem peristerotrophij, *lib. 2. epist. 14.* fortassis quòd exhalationes multæ nitrosæ ex fimo columbino assurgant, quæ respiratione attractæ malo scorbutico adversantur. Nec tamen ejus sententiam nostram nunc facimus.

XLVI. Cibi offerantur *ευπιπτοι, ευχυλοι η ευαιαδοτοι* maximè qui etiam sunt incidendi & attenuandi vi præditi. Ut caro gallinacea, agnina, hoedina, vitulina & juscula earum, imprimis hîc laudatur columbina caro, nec non avium sylvestrium, ut perdicum, turturum, alandarum, turdorum, &c. nec pisces saxatilibus & arenosis in fontibus degentes excluduntur. Panis sit bene fermentatus & modicè salitus, cumino,
aniso,

aniso, foeniculo conditus, non recens, nec vetus nimium. Lac ut & serum lactis imprimis caprinum concedi potest, cui incoquantur herbae antiscorbuticae.

XLVII. Condiuntur autem cibi hi herbis & aromatibus calefacientibus, attenuantibus & incidentibus, thymo, hyssopo, majorana, satureia, croco, cinamomo, baccis juniperi, macere: irrigentur succo citri, limonum, arantiorum, quae per se hic magnificienda, cum constet, referente Ronseco, nonnullos eorum una cum corticibus esu sanitati fuisse restitutos

XLIX. Embammata cibis apponi possunt confecta ex cochlearia, chelidonio minore, nasturtio aquatico, nummularia, sinapi, radic. armoraciae, capparibus sine sale.

XLIX. Potus sit vinum Rhenanum bonum simplex vel medicatum, ut absinthites, enulatum, chamædryos, rorismarini, scosopendriae, vel hyssopi viribus imprægnatum, aut aquis destillatis antiscorbuticis dilutum; vel cerevisia bene defecata, lupulo satis condita, herbisque prædictis præparata; nec non acidulae. Abstemij aquam in qua candens ferrum subinde extinctum sit, bibant, lienis obstructions mirum quantum reserantem, commendatam à Celso *lib. 4. cap. 9.* inquit, *Hæc aqua vel imprimis lienem coërcet, quod animadvertum est, in his animalibus, quæ apud Fabros educata sunt, exiguos lienes habent.*

L. Exercitia corporis moderata non negligantur, quies enim succos vitiosos auget: Somnus & vigiliae intra modum consistent; consuetæ evacuationes

C

nes

nes promoveantur, exulent tristitia, mœror, curæ,
ira, &c.

LI. Chirurgicum jam se offert, & in eo Venæ-
sectio, quæ locum habere in principio, in corporibus
plethoricis, aut quæ suppressionem solitarum evacua-
tionum patiuntur, aut quæ febris affligit; Instituatur
autem, si fieri possit, leni aliquo purgante præmisso,
seceturque basilica vel mediana brachij dextri vel si-
nistri, nisi si hæmorrhoides aut menses sunt suppressæ
& sanguis vitiosus ad interiora defluit, tùm enim ve-
na poplitis aut malleoli tundatur.

LII. Cucurbitulæ venæsectionis vicariæ assue-
tis non negligendæ: Fonticuli etiam tam præservatio-
nis quàm pravorum humorum depletionis causâ hîc
commendandi.

LIII. Ad Pharmaceuticum denique accedi-
mus, varijs Therapiæ instrumentis instructum quo-
rum nonnulla pro usu nostro inde depromemus. Præ-
missa igitur ubi opus, venæsectione, adhibeantur scor-
buticis humoribus præparatio & evacuatio.

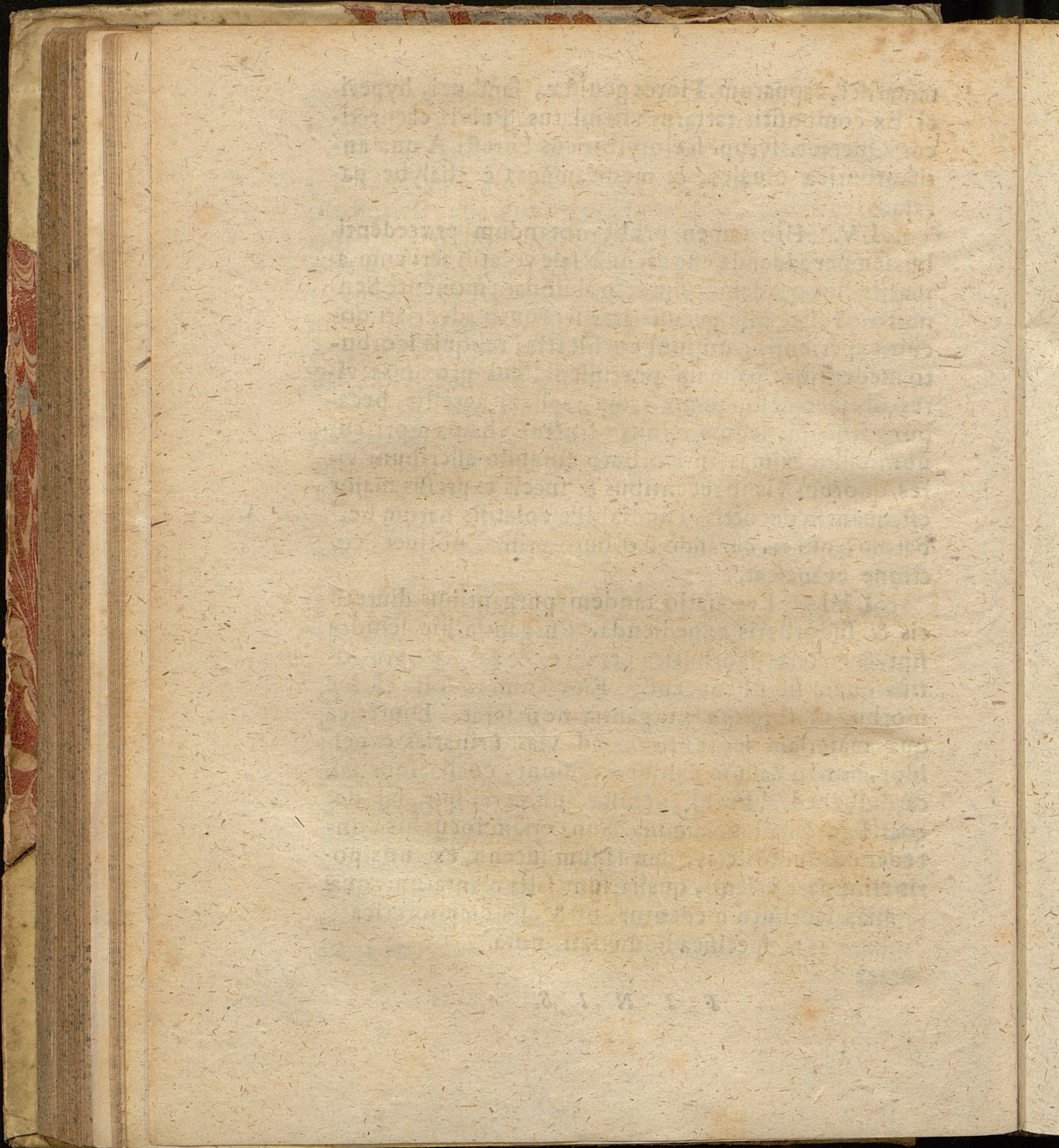
LIV. Præparatio perfici potest medicamentis,
quæ quod inest humori scorbutico salsum, atque me-
lancholicum & terreum colliquent, attenuent, ab-
stergant, atque hoc modo viscerum obstructions
solvere valeant, ut quod crassum est in humoribus per
alvum: quod tenuius & serosius per urinæ vias educi
queat. Talia sunt è simplicibus herbæ; agrimonia,
chamædrys, chamæpitys, cuscuta, absinthium, lupu-
lus, fumaria, origanum, &c. Radices quinque ape-
rientes, helenij, cichorij, polypodij, gentianæ squil-
læ. Semina crucæ, cumini, genistæ, cortices fraxini,
tama-

tamarisci, capparum. Flores genistæ, sambuci, hyperici. Ex compositis tartarus vitriolatus, Pulvis cachecticus Quercet. Syrup. scelotyrbiticus Foresti. A quæ antiscorbuticæ usuales, & medicamenta è chalybe parata.

L.V. Hic tamen probe notandum præcedentibus semper addenda esse ea, quæ sale volatili acri cum amaritudine quadam conjuncto abundant monente Senerto. Talia enim peculiariter scorbuto adversari docuit experientia, uti sunt cochlearia, reliquis scorbuto medentibus palmam præripiens, cui proximas vires obtinet nasturtium, radix raphani agrestis, becabunga, sinapi, sedum minus, fructus chamæmori cui nonnulli maximas in scorbuto curando ascribunt vires, quorum vis in recentibus & succis expressis major est, quàm in decoctis, cum sal ille volatilis harum herbarum, qui in curando scorbuto primas obtinet, coctione evanescat.

L.VI. Evacuatio tandem purgantibus diureticis & sudoriferis expedienda. Purgantia hic leniora sint, & materia scorbutica per vices & κατ' ἄλλαν ποτιὺς quàm simul educenda. Ejus enim indolis est hic morbus ut fortiora purgantia non ferat. Diuretica quæ materiam scorbuticam ad vias urinarias expellunt, non in cassum exhiberi possunt, qualia sunt sal. carduibened. absinthij, genistæ, juniperi, spir. sal. decoct. ligni sassafra & similia. Suus etiam locus hic concedendus sudoriferis, quæ salsum succum ex cutis poris eliminare valent, qualia sunt salia plantarum, quæ aliàs scorbuto medentur, ut & alia diaphoretica specifica hodiè satis nota.

F I N I S.



01 A 6559

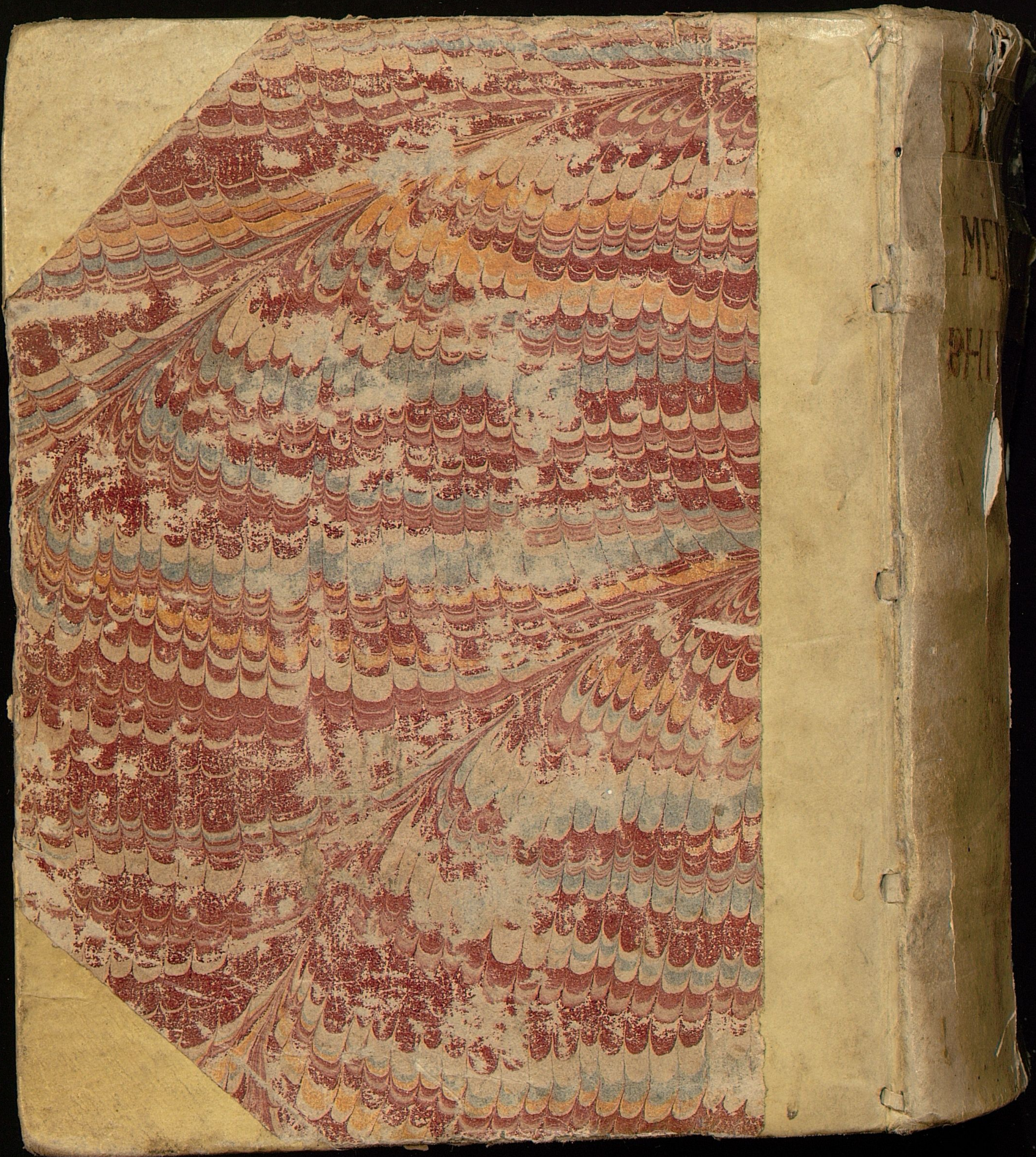
ULB Halle 3
002 936 151

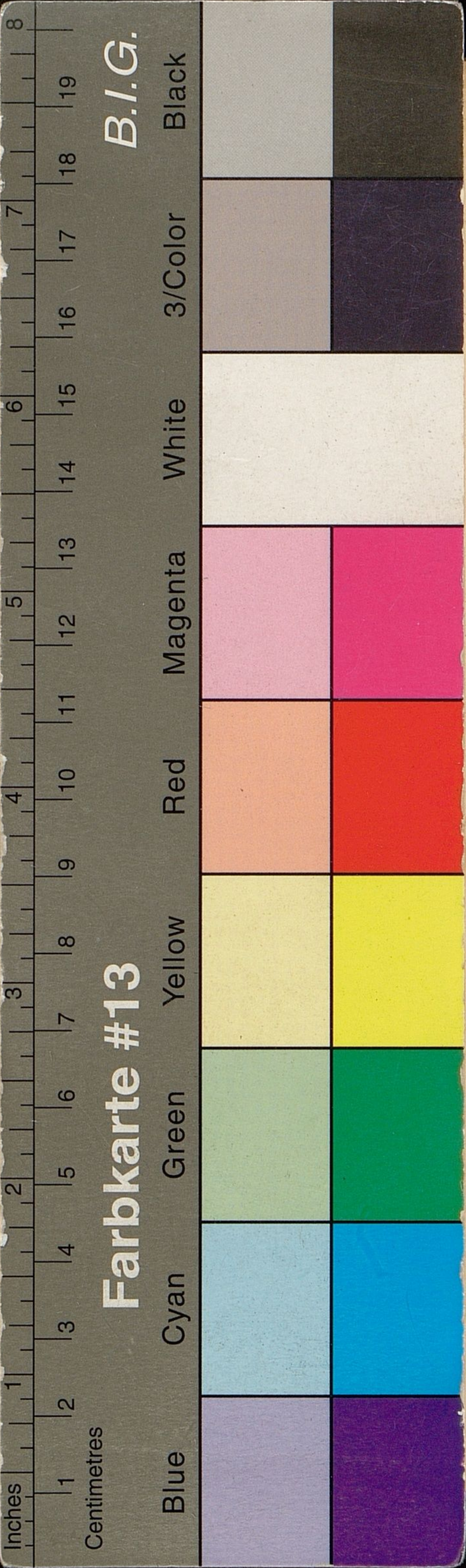


Sb.

Vb 17







B.I.G.

Farbkarte #13

4

D. O. M. A.
DISPUTATIO MEDICA
DE
SCORBUTO,

QVAM
CONSENSV AMPLISSIMAE FACULTATIS
MEDICAE
PRAESIDE

*Viro Clarissimo, Excellentissimo atque
Experientissimo*

DN. HERMANNO CONRINGIO
Philosoph. ac Med. Doctore, hujusque in inclyta
Iulia Professore Publ. celeberrimo, & p. t. Faculta-
tis Med. Decano spectatissimo, Domino Praeceptore
ac Promotore suo aetatem honorando
*PRO SYMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBVS
AC PRIVILEGIIS DOCTORIBVS*

impetrandis

Publico examini subicit

LEONHARDVS Krüger LUNEBURGENSIS
Medicinae in Patria Practicus.

Ad d. 10. Novembr. 1638.

•• (o) ••

HELMESTADI,

Typis **HENNINGI MÜLLERI**, Acad. Typ.

CID ID C LXXI.

